

ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ У СИСТЕМІ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Олександр Сергійович ПАЩИНСЬКИЙ,

аспірант Науково-дослідного інституту публічного права

Слід відзначити, що останнім часом в умовах цифровізації соціально-політичних та економічних процесів у сфері правового регулювання громадського контролю відбулися зміни, що пов'язані з оновленням способів і принцип формування органів громадського контролю. Зокрема, наприклад, з'явилася можливість обирати склад громадських ради як одних із основних форм діяльності громадськості у державному управлінні і підвищенні якості розроблених політик та рішень, шляхом онлайн-голосування. Водночас, незважаючи на наголошену важливість громадського контролю як чинника демократичного розвитку, у правовій науці місце та значення громадського контролю як категорій адміністративного права ще остаточно не визначено.

Доцільним слід наголосити, що згідно чинного законодавства, а саме ст. 38 Конституції України, громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Громадяни користуються рівним правом доступу до державної служби, а також до служби в органах місцевого самоврядування [1]. З зазначеного можна визначити, що у демократичній державі основоположним є народовладдя як принцип конституційного ладу і лише воля народу може бути змістом влади і політичних відносин. При цьому участь громадян у державному управлінні реалізується не лише у названих формах народовладдя, а й через громадський контроль.

Принагідно, слід наголосити на тому, що законодавцем досі не надано тлумачення терміну «громадський контроль», саме тому доцільним є розгляд теоретичних підходів та думок науковців щодо розуміння та визначення терміну «громадський контроль».

Сутність контролю в науці досить дослідження. Зокрема В.М. Гаращук відзначає, що контроль – це основний засіб забезпечення законності й дисципліни в різних галузях господарства [2, с. 58]. Відповідно останній тісно пов'язаний з функцією управління держави, і, як ми відзначали, сприяє оцінці її ефективності та дієвості. У сучасній демократичній державі належний контроль складно реалізовувати лише по державній вертикалі, саме тому до його здійснення залучаються безпосередньо суб'єкти і об'єкти державного впливу, тобто громадяни та їх об'єднання.

Сьогодні громадський контроль є соціальною діяльністю із спостереження за діяльністю органів публічної влади з метою перевірки, аналізу та оцінки прийнятих ними рішень та попередження прийняття ними протиправних рішень.

Відзначимо, що сучасною метою громадського контролю є забезпечення виконання органами державної влади та органами місцевого самоврядуван-

ня завдань та функцій, що безпосередньо пов'язані із захистом і реалізацією демократичних прав і свобод громадян, здійснення дій спрямованих на покращення механізмів їх реалізації. В даному контексті, слід звернути увагу на розуміння терміну громадський контроль А.С. Крупником, який розглядає громадський контроль як інструмент громадської оцінки ступеня виконання органами влади та іншими підконтрольними об'єктами їхніх соціальних завдань. Характерні відмінності громадського контролю від будь-якого іншого виду контролю лежать у суб'єктно-об'єктній сфері і полягають у тому, що, по-перше, громадський контроль здійснюється саме громадськістю (організованою та неорганізованою), і по-друге, що у процесі здійснення громадського контролю контролюється виконання саме соціальних завдань, безпосередньо пов'язаних із захистом і реалізацією прав і свобод громадян, задоволенням та узгодженням соціальних потреб та інтересів населення. При цьому, на думку автора, в органах державного управління та органах місцевого самоврядування система контролю функціонує як органічна єдність двох підсистем – внутрішнього та зовнішнього контролю [3, с. 51]. Контроль громадянського суспільства виступає одним із чинників забезпечення прав і свобод людини і громадянина у системі публічного управління [4, с.474]. Враховуючи дану думку, можна відзначити, що Україна як демократична, соціальна та правова держава, що взяла на себе обов'язок щодо реалізації всіх конституційних прав громадян, повинна забезпечити ефективність громадського контролю як інструменту, що має подвійне призначення: з одного боку сприяє належній реалізації права та інтереси громадян, а з іншого – забезпечує підвищення ефективності роботи органів держави у відповідних сферах. Наявність такого інструменту гостро потребує держава для свого успішного функціонування, розвитку та постійного зв'язку із суспільством, що в свою чергу надає владі розуміння суспільних потреб та інтересів, які виражаються населенням через інститути громадянського суспільства. Тим самим, громадський контроль є невід'ємною складовою формування демократичного державного управління та місцевого самоврядування в державі та є одним з найважливішим чинників розвитку громадянського суспільства.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. Закон України 28.06.1996. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст.141.
2. Гаращук В. М. Контроль та нагляд у державному управлінні. Харків : Фоліо, 2002. 176 с.
3. Крупник А. С. Громадський контроль: сутність та механізми здійснення. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. Вип. 1. 2007. С. 1-10. URL: http://novyistryi.at.ua/gromkontrol/KRUPNYK_A_pro_grom_kontrol.pdf (дата звернення 11.12.2021).
4. . Ivanova H., Felyk V., Shopina I., Bieliakov K. Regarding the 205 . Problem of Defining the Concept of «Administrative and Legal Provision of Citizens' Rights». *Amazonia Investiga*. 2020. №9 (26). P. 473-478. URL: <https://doi.org/10.34069/AI/2020.26.02.54> (дата звернення 11.12.2020).